

Nr 56

Bevillningsutskottets betänkande med anledning av Kungl Maj:ts proposition med förslag till lag om förenklad aktiehantering, m. m., såvitt propositionen hänvisats till bevillningsutskottet.

Propositionen

I proposition nr 99 har Kungl. Maj:t under återopande av utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 6 maj 1970 och lagrådets protokoll föreslagit riksdagen att

dels anta vid propositionen fogade förslag till

- 1) lag om förenklad aktiehantering,
- 2) lag om ändring i föräldrabalken,
- 3) lag om ändring i lagen (1924: 322) om vård av omyndigs värdehandlingar,
- 4) lag om avdrag vid inkomstaxeringen för avgifter till Värdepapperscentralen VPC Aktiebolag,

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att träffa avtal om drivande av Värdepapperscentralen VPC Aktiebolag i överensstämmelse med i propositionen angivna grunder,

dels bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att utfärda garantiförbindelse på 10 000 000 kr. att utgöra statens del av garantiåtagandena i Värdepapperscentralen VPC Aktiebolag.

Propositionen har, såvitt avser bemyndigande att träffa avtal om drivande av Värdepapperscentralen VPC Aktiebolag och att utfärda viss garantiförbindelse, hänvisats till bankoutsittet, såvitt avser lag om avdrag vid inkomstaxeringen för avgifter till nämnda bolag, till bevillningsutskottet samt i övrigt till lagutskott.

Propositionen innehåller förslag till lag om förenklad aktiehantering, som innebär ett alternativ till gällande bestämmelser om aktiebrev, aktiebok m. m. Syftet med den nya lagen är att med hjälp av modern datateknik förenkla hanteringen av aktier, bl. a. i fråga om distribution av utdelning och av emissionsbevis.

Aktiebolag får fritt välja mellan förenklad aktiehantering och nu gällande system.

Nuvarande aktiebrev som är försedda med kuponger ersätts enligt lagen med kuponglösa aktiebrev, som i princip skall omfatta en persons hela aktieinnehav i ett aktiebolag. Vid försäljning skall det gamla aktiebrevet makuleras och ett nytt aktiebrev utfärdas för köparen.

De nya aktiebrevens bärare av aktierätten på samma sätt som breven i det nuvarande systemet utom i fråga om rätt till utdelning och till deltagande i ny- eller fondemission. Dessa rättigheter knyts till registrering av aktieinnehavet i aktieboken och inte som i nuvarande system till företeende av utdelningskupong eller aktiebrev. Den som en viss dag, avstämningsdagen, är införd i aktieboken blir legitimerad att lyfta utdelning och ta emot emissionsbevis. Ett aktiebolag kan alltså, om god tro föreligger, med befriande verkan betala utdelning eller lämna ut emissionsbevis till den aktieägare som är registrerad på avstämningsdagen.

Undantag föreslås i vissa fall från principen att endast den verkliga ägaren till aktie får registreras i aktieboken. Förvaltas aktie av bank eller fondkommissionär, som fått särskild auktorisation som förvaltare av aktie, får förvaltaren föras in på aktiebrev och i aktieboken i stället för aktieägaren. Detsamma skall gälla utländsk förvaltare, om aktierna är föremål för handel vid utländsk börs och aktiebolaget fått särskilt tillstånd till förvaltarregistrering. En förutsättning i detta fall är dessutom att aktieägaren är bosatt utomlands. Vid förvaltarregistrering kommer förvaltaren att för aktieägarens räkning mottaga utdelning och emissionsbevis. Däremot kan någon rösträtt inte utövas för förvaltarregistrerade aktier, vare sig av aktieägaren eller av förvaltaren. En sammanställning av uppgifter om aktieägare som har mer än 500 aktier i ett bolag registrerade hos svensk förvaltare skall vara offentlig.

Aktieboken skall inom den förenklade aktiehanteringen föras med hjälp av automatisk databehandling (ADB). Regler ges om skyldighet att göra utskrift av aktieboken i läsbart skick. I utskriften skall aktieägarna och förvaltarna tas upp i alfabetisk ordning. Utskriften skall vara offentlig med undantag för uppgift om aktieägare som har högst 500 aktier. Dessutom skall ett aktiebrevsregister föras över utfärdade aktiebrev. Uppdragstagare, panthavare och andra, som har rätt att i stället för registrerad aktieägare uppbära utdelning eller emissionsbevis, skall kunna föras upp på en särskild förteckning. Registrering i förteckningen har i utdelnings- och emissionshänseende samma verkan som registrering i aktieboken.

Mellan staten och fondkommissionärerna har en preliminär överenskommelse träffats om att tillsammans driva en värdepapperscentral, som centralt skall handha vissa uppgifter för aktiebolagens räkning. Till denna central, som skall stå under tillsyn av bankinspektionen, skall bolagen lämna

över bl. a. förändret av aktiebok, aktiebrevsregister och den särskilda förteckningen samt distributionen av utdelning och emissionsbevis. Bolag föreslås vid inkomsttaxeringen få rätt till avdrag för avgifter till värdepapperscentralen.

I syfte att göra det möjligt att förvaltarregistrera omyndigs aktier föreslås viss uppmjukning av nuvarande skyldighet att registrera den omyndige i aktieboken.

Den nya lagstiftningen föreslås träda i kraft den 1 januari 1971.

Författningsförslaget

Det till bevillningsutskottet hänvisade *författningsförslaget* är av följande lydelse.

Förslag

till

Lag

om avdrag vid inkomsttaxeringen för avgifter till Värdepapperscentralen VPC Aktiebolag

Härigenom förordnas som följer.

Avgifter som aktiebolag erlägger till Värdepapperscentralen VPC Aktiebolag för uppgifter enligt 2 § lagen (1970:) om förenklad aktiehantering eller enligt särskilt uppdrag utgör avdragsgill kostnad vid beräkning enligt kommunalskattelagen (1928:370) och förordningen (1947:576) om statlig inkomstskatt av nettointäkt av den förvärvskälla som utgör det utbetalande bolagets huvudsakliga verksamhet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

Beträffande motiveringen för förslaget hänvisar utskottet till propositionen.

Utskottet. Utskottet, som inte funnit anledning till erinran mot propositionen i vad den hänvisats till bevillningsutskottet, hemställer,

att riksdagen med bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 99 i nämnda del antar det vid propositionen fogade förslaget till lag om avdrag vid inkomsttaxeringen för avgifter till Värdepapperscentralen VPC Aktiebolag.

Stockholm den 3 november 1970

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande

från första kammaren: herrar John Ericsson (s), Tistad (fp), Wärnberg (s), Yngve Nilsson (m), Sundin (cp), Tage Johansson (s), Wirmark (s), Gösta Jacobsson (m), Ove Karlsson (s) och Österdahl (fp); samt

från andra kammaren: herr Brandt (s), fru Holmqvist (s), herrar Kristenson (s), Carlstein (s), Eriksson i Bäckmora (cp), Larsson i Umeå (fp), Enarsson (m), Sundkvist (cp), Leander (s) och Green (s).